

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Cluj-Kolozsvár, St. Baron
No. 10 (Brassai-utca) 10

Telefon:
377, 322, 311
377, 322, 311

3181 Dl. Ramasetter Róbert
I. Disztér 2. II. 8.

KELET

ESZAKI-POLITIKAI NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
Romániában

Egész évre — — 1050
Félévre — — — 550
Negyedévre — — 290
Egy hónapra — — 100
Az előfizetési ára „Öld”
című folyóirattal együtt
hav-ként 10 lejellel drágább
Csehszlovákiában
Egy hónapra — — 40
Egy szám ára — — 8

1926 ok

13. október
szombat

Cluj-Kolozsvár * IX. évfolyam * 223. szám

5687 Chesván 5

Királyi udvari

szállító.

A legszebb valódi

KELETI GYÖNGYÖK
dus választékban

Fenyő & Braunfeld

ékszerüzletében kaphatók.

Cluj, P. Unirii 15. Tel. Int. 6-43.

A bukaresti 14 pont

Ha egy évvel ezelőtt történik, bizonyára örömtűzek gyulnak ki a magas hegyek ormairól. De hogy csak most következett be, az emberek egyszerűen tudomásul veszik és napirendre térnek fölötté. Némelyek szkeptikus fejcsóválással fogadják a hírt, némelyek pedig várakozó álláspontot helyezkednek és azt mondják, lássuk csak, mi lesz belőle. Pedig ami vasárnap délelőtt történt Bukarestben, valóban olyan politikai eseménye az országnak, amelyhez hasonló — hogy Lupu szavaival éljünk — a román tartományok egyesülése óta nem történt. A nemzeti és parasztpárt fuziója, legalább is az ország közvéleményére gyakorolt hatásában, hasonlít a pásztorfi és a farkas mezejéhez. Annyszer kürtölték már világgá, hogy létrejött a megegyezés a két párt között, hogy amikor csakugyan és végérvényesen bekövetkezett a fuzió senki sem akart komoly hitelt adni a híreknek. Az emberek egyszerűen belefáradtak abba, hogy figyelemmel kísérjék a két párt végtelenbe nyúló fuzió tárgyalásait s egyszerűen kitapostolták azt érdeklődésük hőréből. Holott a vasárnapi bukaresti nagygyűlés minden valószínűség szerint hosszú évekre, talán évtizedekre pesszálta meg Románia belpolitikai életének habitusát. Politikai közéletünkben a világháború befejezése óta ez az első pártalakulás, amelynek egyrészt komoly és az idők artemléhez alkalmazkodó ideológiai alapjaitmánya van, másrészt egészséges gyökerekkel rendelkezik a széles néprétegekben is. Minden demokratikusan gondolkozó embernek örömmel kell üdvözölnie a tényt, hogy az évek óta húzódozó és kínos intervallumokkal tarkított fuzió tárgyalások végre szerencsés befejezéshez érkeztek és — mint Maniu mondotta — a Dnyesztertől a Tiszáig kezét fogták, az igazi tömegek.

A bukaresti demokratikus sajtó a legnagyobb lelkesedés hangján regisztrálja a nagyjelentőségű eseményt, de majdnem mindegyik afőlött sópánkodik, miért nem következett be a fuzió egy évvel ezelőtt, mert ebben az esetben már rég az egyesült pártok kormányozhatnák az országot. Mi nem osztjuk a sópánkodók nézetét és azt valljuk, jó, hogy nem közvetlenül a választások előtt következett be a demokratikus pártok fuziója. Mert ne feledjük el, hogy a fuzió csak papíron történt meg és még hosszú időnek kell eltelnie addig, amíg ebből a két különböző világnézettű elemekből álló pártból egy párt lesz. Az igazi fuzió munka csak ezután következhet. Meg kell teremteni az új pártnak harmónikus, egységes arculatát úgy kifelé, mint befelé. Ha a fuziót mindjárt kormányzással kezdette volna meg a párt, egészen bizonyos, hogy csakhamar összeverekedtek volna a koncon s az egyesülésnek csufos bukás lett volna a vége. Így azonban ideje van a pártnak, hogy megszervezze önmagát, hogy a mai heterogén alakulatból egy jól szervezett homo-

gén pártot építsen ki. Ha a mostani szélsőséges idöket ökonomikusan fogják kihasználni erre a célra, úgy a legközelebbi politikai sorsfordulás alkalmával nyugodtan emelhet igényt a párt arra, hogy az ország kormányzását az ő kezeire bizzák.

Az a tizennégy pont, amelyben a fuzionált párt kormányzási programját összefoglalta, a legnagyobb mértékben alkalmas arra, hogy minden becsületesen gondolkozó, békét és rendet akaró polgár szimpátiáját megszerezze a párt számára. Beuntinket, kisebbségeket különösen megnyugtató az, hogy ennek a programnak a gyulafehérvári pontok szerves kiegészítő részét képezik. De a pártvezetőségnek pillanatra sem szabad elfelednie, hogy Romániában minden pártpolitikai programmal szemben jogosult a bizalmatlanság. Annyi programot hallottunk már eddig és oly keveset láttunk e programokból megvalósulni, hogy igazi bizalommal egy program iránt csak akkor lehetünk, ha legalább a vezetőik részéről komoly jeleket látjuk a megvalósításra irányuló törekvésnek.

Nemcsak kormányon, de az ellenzéki pártokból is sok mindent lehet tenni egy be-

DUNKY KATÓ táncitanárnő

Tanít minden divatos táncot. Különóra bérmikor. Összeállított colonokat háznál is vállal. Menendezők-Madzsar torna hölgyek-nél, rhythmikus torna gyermekeknek. Magántáncokat ketenit.

Eggetem-u'ca 3. III. 2. Lift.

csületes eszme megvalósítása érdekében. Azokat a békés és konstruktív gondolatokat, amelyeket a nemzeti parasztpárt tizennégy pontja felölel, ki kell vinni ama széles néprétegek közé, amelyeket ez a párt képvisel, közös óhajává kell azokat tenni az ország összes dolgozó elemeinek és akkor nincs az a hatalom, amely utját állhatja a csökküzések megvalósításának. Ha a nemzeti parasztpárt nem fogja erejét belső torzalkodásokra és apró politikai csete patására pazarolni, hanem minden energiájával a demokratikus tömegeket szervezi meg, úgy nincs messze az idő, amikor learathatják a fáradságos vetés dus gyümölcsét.

Óriási orkán dühöng az Északi és a Keleti-tenger partvidékén

A nyílt tengeren sok gőzös van veszélyben, de egyik hajó sem mer a segítségükre sietni

(Berlin, október 12. Az Uj Kelet tudósítójától.) Jelentették, hogy az Északi- és a Keleti-tenger partvidékén néhány nap óta heves vihar dühöng, amely mindenütt nagy károkat okoz. A hamburgi kikötőből tegnap óta egyetlen hajó sem futott ki és több hajó az Elba torkolatából tért vissza a kikötőbe. Az „Athens” angol gőzös segélykérő jeleket adott le, eddig azonban még egyetlen hajó sem vállalkozott arra, hogy a veszélyben torgó gőzös segítségére siesse. Egy német vitorlás az Elba torkolatánál elsüllyedt, azonban a legénységet sikerült megmenteni. A Sylt szigetre vezető új vasúti töltést a tenger árja 600 méter hosszában elmosta. Sedin és Svinemünde kikötőjében a vihar több hajót elszakított a horgonytól. St. p-nus közelében a vihar elpusztította egy szélmalom épületét és több ember súlyosan megsebesült. Danzig mellett egy lengyel gőzösnek a kormánycsavara eltört.

Kielből jelentik: Sies közelében az Északi-tenger árja áttörte a gátat, az ár óriási területet öntött el. Több falu és város egészen víz alá került. Az árnak eddig négy emberáldozata van.

Királyi dekrétummal egy hónappal elhalasztották a parlamenti ülésszak megnyitását

A kormány állítólag nem készült el a trónbeszéddel és be akarja várni a belpolitikai helyzet kirkristályosodását

(Bucuresti-Bukarest, október 12. Az Uj Kelet tudósítójától.) A parlament őszi ülésszakát amelynek október 15-én kellett volna megnyitnia, váratlanul egy hónappal elnapolták. A vonatkozó dekrétumot külön kúrral küldték a dunai királduláson levő királyhoz aláírás végett. A kurir tegnap este visszaérkezett a fővárosba és így az elnapolás okára, hanem egyszerűen annyit tartalmaz, hogy az alkotmány 90. szakaszának előjoga alapján az uralkodó a parlamenti szünetet egy hónappal meghosszabbítja és november 14-én vasárnap fogja a szokásos formások között az őszi ülésszakot megnyitni.

A királyi dekrétum híre nagy meglepetést keltett a főváros politikai köreiben, noha az ülésszak elhalasztásának híre nem először bukkant fel. Az első hírek azonban arról szóltak, hogy a parlamenti ülésszakot rendszer időben, október 15-én megnyitják és a trónbeszéd felolvasása után elnapolják egy hónappal az ülésszakot.

A parlamenti ülésszak megnyitásának elhalasztását a bukaresti sajtó különféle képen kommentálja.

A „Vittorul” szerint az elhalasztásnak oka az, hogy a kormány még nem készült el a betervezésre váró törvényjavaslatokkal és a költségvetéssel.

Az „Adeverul” viszont azt hiszi, hogy Ave-

rescu tábornok be akarja várni a belpolitikai helyzet kirkristályosodását, hogy ezután a kormányt átalakíthassa még a parlament megnyitása előtt.

Egyébként az ülésszakban sorra kerülő törvényjavaslatok közül a legelső lesznek a sorozási törvény, a közigazgatási törvény módosítása, a CFR és posta reorganizálása és a munkásbiztosítási törvény.

A „Lupta” viszont arról tud, hogy a román-olasz szerződés ügye megemészthetetlen díó a kormány számára. A kormány sehogysem tudta meg a trónbeszédbe kellő módon beleilleszteni a szerződés bejelentését, de különben is meg akarja várni annak eldöntését, hogy szükséges van-e a szerződés parlamenti ratifikálására, vagy nem.

EZT A SZELVÉNYT A LAP BELSEJÉBEN FELSOROLT KÉRESKEDŐK

LEI 5 LEI

ÉRTÉKBEN TIZ SZÁZALÉKAIG KÉSZPÉNZFIZETÉS GYANÁNT FOGADJÁK EL

ÖSSZEG KÉSZPÉNZFIZETÉS GYANÁNT FOGADJÁK EL

Ez a szelvény érvényes nov. 24-ig

FÓRUM

A gyergyói magyar gyűléshez

Dr. Paál Árpád, a magyar párt gyergyói nagygyűlésén azt a kijelentést tette, hogy amikor a magyar egyházak Bukarestben minden különösebb nehézség nélkül kezdték meg tárgyalásukat a kormányval a zsidó tanulók szabad iskolaválasztása kérdésében, ugyanekkor a cionisták és az Unionsa Evreilor részéről „háttéri munka indult meg”. Rendkívül meglepő bennünket Paál Árpádnak ez a kijelentése, mert az ő részéről, legalább eddig, az igazságos objektivitáshoz voltunk hozzászokva. Paál Árpádnak tudnia kell, hogy a cionisták semmiféle háttéri munkát nem indítottak meg, annál kevésbé, mert a cionisták tudvalevőleg a legtisztább tanszabadság álláspontján vannak. Ebben a kérdésben egyébként ma dr. Klein Miksa, a következő cikket küldötte be:

A magyar kisebbség gyergyói nagygyűlésén elhangzottakhoz, legyen szabad néhány megjegyzést fűzök, hiszen élénk érdeklődéssel kísérem a sajtó beszámolóját, ami természetesen, mert bármelyik romániai népkisebbség megmozdulása minket, zsidó népkisebbségeket is a legkomolyabban érdekel. Az ott elhangzott vádak az a leghatározottabban vissza kell utasítsam, mert mi soha háttéri munkát nem folytattunk. Ilyenre nekünk szükségünk nincs.

Mi őszintén és nyíltan hirdetjük, hogy a romániai zsidóság nagy, — túlnyomó többsége zsidó népkisebbségi alapon áll, s nem tűn, hogy akár az itt élő többségi, vagy bármely kisebbségi párt a maga birtokállománya részére vindikálja a zsidóságot. Ezt ezerszer is leszögeztük és le fogjuk szögezni mindannyiszor, — valahányszor kísérlet történik arra, hogy ez az alap elmosolyosíttassék.

Egészen más a zsidóság nyelvi és kulturális közösségének kérdése. Az én anyanyelvem: magyar, a kultúrám: magyar. Mégis vallom magyarnak magam, mert a nemzetiségi hovatartozásomat más okok, szociológiai okok determinálják. Ezt nem lehet összekeverni a nyelvi és kulturális közösséggel. De épp ezért, mert anyanyelvem és kultúrám magyar, ezért jóleső érzés tölti el a lelkemet, valahányszor az erdélyi magyar irodalom egy-egy értékes művészi sikeréről ismerem tudomást. De ez a rokonszenv a kultúráság kielégítésének az öröme. A kulturális és nyelvi közösség tesz minket igaz, őszinte barátokká és ezt az érzést nem irthatják ki lelkünkben azok a méregkeverők, akik üzleties érdekből minket magyarfalóknak kiáltanak ki.

Ami az iskolakérdést illeti, mindig a teljes tanszabadság híve voltam és az vagyunk ma is. De a fennálló törvények és rendeletek miatt azt akarjuk, hogy gyermekeink nyilvánossági joggal bíró zsidó iskolákban végezzék el tanulmányukat s ahol ilyen nincs, ott az állami iskolákba iratkozzanak be. Ahol pedig egyik sincs, ott a szülőnek jogában álljon a gyermekét az ott lévő más, keresztény felekezeti iskolába beíratni. Ezt követeltük a közoktatásügyi kormánytól nyíltan és nem háttéri beadványokban. Az iskolai segélynek az állam részéről való

megadásáért továbbra is küzdeni fogunk, mert idevonatkozóan eddig egyetlen román kormány sem tett semmit, holott a romániai zsidóság az adófizetés terhének viselésében a legelső helyen áll. Ezt mi fogjuk kiverekedni s nem más kisebbségi pártok vezetői.

A gyergyói gyűlésnek azonban volt egy életrevaló ötlete s ez: a nemzeti kataszter felállítására, ha kell, házról házra való járással is. Ezt akarjuk mi is, ehhez kész örömmel hozzá járulunk, sőt hajlandók vagyunk viselni a költségek felét. Lássunk végre tisztán, hányan vannak azok a zsidók, akik a magyar párt kereteiben hangoskodnak és hányan vagyunk mi, ugynevezett zsidó népkisebbségi alapon állók? (Itt ne tévessze össze senki ezt azzal, hogy hányan tagjai az U. E. R.-nek, mert az U. E. R. biztróság a romániai zsidóság állampolgársági és jogvédelmi egyenlőségért küzd. Itt lehetnek, sőt vannak jelentékeny differenciák mi közöttünk is, de ez nem vonatkozik a nemzetiségi hovatartozás kérdéseire, mert itt egyek vagyunk, hogy mi zsidó nemzetiségű román állampolgá-

A miniszteri rendelet megjelenése előtt is ajánlatos harsnyaszükségletét beszerezni a SIPOS-cégnél, Cluj, Regele Ferdinand-ut 8.

Legyen tehát világosság e kérdésben, az erdélyi zsidóság magyar nemzetiségű, vagy zsidó nemzetiségűnek vallja magát? Kész vagyok dr. Paál Árpáddal idevonatkozóan a tárgyalás fonalát felvenni, hogy a nemzeti kataszter kérdését hogyan oldjuk meg gyakorlatilag.

Egyebekben jóleső érzéssel olvastam, hogy a magyar párt gyergyói ülésén az egység gondolata diadalmaskodott a széthúzás felett, mert az egység erőt és sikert jelent. Vajha a zsidó zsidóság is megtudná találni a módját annak, hogy egy magasabb egységbe tömörülve küzdjön a zsidó népkisebbségi jogok teljes birtokállományaért.

Dr. Klein Miksa, ügyvéd

Félre az ágyukkal és a revolverekkel!

A német kormány folytatni fogja Locarnóban megkezdett politikáját

(Berlin, október 12. Az Uj Kelet tudósítójától.) Belső birodalmi miniszter Mainzban tartott beszédében kijelentette, hogy német kormány folytatni fogja Locarnóban megkezdett politikáját. Németország a megszállás megszüntetését kéri Briand genfi beszédjének alapján, ahol a francia külügyminiszter azt a jelszót hangoztatta: „Félre az ágyukkal”. De nemcsak az ágyukkal, hanem a revolverekkel és a lovaglópálcákkal is félre, a Rajna megszállói részéről. A „Vossische Zeitung” illetékes helyről nyert értesülése alapján közli, hogy Németország és Franciaország szakértői a thoiryi megbeszélés alapján folytatják a két ország közötti függő ügyek elintézésének előkészítését.

Pilsudszki államcsínyének zsidó kulisszái

Lengyelországban a numerusz klauzusz szigorubb, mint a cári Oroszországban volt

(Varsó, október 12. Az Uj Kelet tudósítójától.) Részletesen beszámoltunk a legutóbbi lengyelországi politikai eseményekről, amelyeknek középpontjában tudvalevőleg Pilsudszki tábornok áll, aki tudvalevőleg ebben a pillanatban a legfőbb államhatalmat gyakorolja Lengyelországban. Pilsudszki uralmat az utolsó kormányváltás előzte meg, amely csak uralomra lépése után néhány héttel ért véget.

A most lezajlott lengyel államváltás a zsidóság részéről is a legnagyobb figyelmet érdemlő meg. Lengyelországban ebben a pillanatban egy látszólag parlament uralodik, amely bár kedvezően van hangolva a zsidókkal szemben, mégis kihívja maga ellen a lengyel zsidóság képviselőinek támogatását.

A zsidóságnak mindenképp gazdasági szempontból van oka arra, hogy a jelenlegi uralmat kritizálja. Az új rezsim ugyanis nagymértékben emelte — elsősorban hadügyi okokból — az ország költségvetését, aminek következtében az adókat újra fel fogják emelni és ismét csak a zsidókat sújtja majd legérzékenyebben.

Ezenél is fájdalmasabb zöbe azonban a lengyel zsidóságnak a főiskolákban uralgó numerusz klauzusz. Amikor a Bartel-kormány a zsidók teljes egyenjogúságát proklamálta, biztosak voltak a zsidók abban, hogy az év kezdetén a zsidó diákok legalább is érezni fogják az új rezsim gyámöleseit. De másképpen történt. Sujkowszki közoktatásügyi miniszter semmit nem tett, hogy az egyetemi hatóságokat instruálja és hogy Glombinszki volt közoktatásügyi miniszter hírhedt rendeletét visszavonja. Nem segítettek a zsidó képviselők intervenciói sem. Bartel miniszterelnök hangoztatja ugyan, hogy ellensége a numerusz klauzusznak, de ez ellen a barbár törvénytelenség ellen semmit sem tud csinálni.

A lengyel főiskolákban borzalmas dolgok játszódnak le. A zsidó tanulók szenvedésel nem akarnak véget érni. Az egyetemre tuduló fiatalok kimondhatatlan sok megfélemlítést és megszigorítást kell elszenvedniük. A numerusz klauzusz parancsát sokkal kiméletlenebbül és embertelenebbül állapították meg, mint a cári Oroszországban. Ott legalább tudták, hogy a zsidó ifúságnak egy hányadát fel fogják venni az egyetemre. A lengyel főiskolák azonban

mindent elkövetnek, hogy ezt a tizszázalékos arányt is kijátszák. A legkülönbözőbb versenypályázatok és felvételi vizsgák akadályait gördítik a zsidó fiatalság elé, amely csüggedten bukik el az akadályok előtt.

Nem csoda, ha a zsidó parlamenti képviselők, miután minden fáradozásuk hiábavalóan látszott, legutóbb bizalmatlanságot szavaztak Sujkowszki miniszternek. Ezel egyidejűleg azonban a jobboldali pártok is, bár egészen ellentétes indokokból, bizalmatlanságot nyilvánítottak a közoktatásügyi miniszterrel, valamint a belügyminiszterrel szemben is. Előállított tehát az a különleges parlamenti helyzet, hogy a jobboldaliak és a zsidók, akik együttvéve többséget jelentenek, ugyanazokat a minisztereket támadják. A kormány azonban szolidaritásnak jelentette ki magát ezzel a két miniszterrel és nem volt hajlandó bármiféle változtatásokat eszközölni. Ez most következik a különlegesség. Egy olyan országban, ahol parlamentis uton kormányoznak, ilyenkor a kormány lemond és a parlamentet esetleg feloszlatja. Pilsudszki marsall azonban ugyanast a Bartel-kormányt bízta meg az ügyek továbbvitelével, amiáltal nyíltan provokálta a parlamentet.

Ebben a pillanatban az a helyzet, hogy Bartel miniszterelnök vette át a közoktatásügyi tárcát, aki állítólag hajlandó a zsidóknak valamilyen kedvezményt adni. Itt azonban semmi sem lehet tudni, hogy mi fog történni. Tény az, hogy a zsidók és a kormány, valamint a parlament és a kormány között még áll a harc.

Minden szombaton új műsor
a Metropolisban!

Minden héten új bohózat
a Metropolisban!

Virágh Jenő új kuplékkal
a Metropolisban!

* Nagyon olcsón és nagyon jól a Reclam Textilruhában vásárol, fűpostával szamban.

Jó régen, négy óráig tartott egy kis d... fiatalember, ki a... den kincsa: a... Ki tartja számon... Max Reingewirt... Reingoldnak? M... kis zsidó hitközség... hardnak nevezik... pályája negyedsz... Csat, aki vele... zottja sorsával, s... szájzag és lelki... hogyan hencog, z... zégé.” a hitközség... csak aki tudja vo... zésnak, ami elj... potentatából a rab... zóvel szemben, c... mérhetetlen ambi... nyuló sz... sziv... dantuli ki: hitkö... lében lotogott. világot alkotni, e... berről: lásd, m... léss, milyen bá... orsbau alulmara... bek lelkébe.

Először színés... közül való. A jó... életet él ugyan, e... nyilatkozás. Mest... les, instrumentum... villanása, a mozd... mélyebb és látób... megadást hirdető... nemes kulturájáb... a lelkéből. Nezi... érzése, a művésze... emberiségét. És... Aki — ő mutatt... az írói alkotásnak

Az elmúlt bu... Reinhardt új s... Egy „Schöll und...ában kezdte az e... toritására. Az... Siska pára darab... szerű rendezéséve... tette az egész... a közönység. I... nem vonzó darab... edjé” és Schiller... lehetetlennek tart... realitnak Sirlind... és Schalom Asch... kántor fia és me... állítani embernek... vele az érzőket é... goita a tömegeket... es Wilde művésze... és megfoghatatlan... menn Bshr és... mannsthal, Georg... köszönhetik, hogy... essivé váltak.

Londonban ép... New Yorkban épe... színhatat irányít...ában, egyet Bar... hívják nagy film... elmut hetekben... ünnepi játékok r... újat és egyszerű... tül zsidó kántor

Fényké...
B...
papiro...
Sötétkamera...
Lemez

Weisz Adolt *abstágát áthelyezte* **17. sz. alá**

Huszonöt éve rendez Max Reinhardt

Jó régen, négy évtizednél is régebben elindult egy kis dunán-tuli magyar városból egy fiatal ember, ki a nagyvilágba, szegényen. Minden kínosa: a szépség- és bölcsesség-szerető. Ki tartja számon, kinek fontos, minek hívták: Max Reingewärtznek, vagy Reiohnak, vagy Reingoldnak? Ma egy germán név viselője a kis zsidó hitközségtől tisztviselő fia. Max Reinhardtnek nevezik és most ünnepli rendezői pályája negyedszázados jubileumát.

Csak, aki vele érzett a hitközség alkalmazottja sorsával, aki látta, hogy a pöffedt nagyszájúság és lelki túszság miat terpeszkedik, hogyan hangoz, hogyan érezeti „felsőbbrendűségét” a hitközségi zsoldon élőkkel szemben, csak aki tudja volt ennek a göcsök és főnhéjászásnak, ami olykor feltör egyik másik hitközségi potentátból a rabbival, a kántorral, vagy jegyzővel szemben, csak az tudja megérteni azt a mérhetetlen ambíciót, az érvényesülésre irányuló azt a szívós, nagy skrupulus, ami a dunán-tuli hitközség kántorának érző gyerekeiben lobogott. Kijutni a világba, új és saját világot alkotni, embernek tükröt állítani embersérről: lásd, mennyire egyformák vagyunk, lásd, milyen bűn korbácsi belesuhintási sorsban alulmaradtunk, de egyébként különben lelkébe.

Először színész volt és nem is a legjobbak közül való. A jó színész gazdag skálája bent élelét él ugyan, de eleme mégis a külső megnyilatkozás. Mesterségének lelke a megfigyelés, instrumentumai a gesztus, a szem megvillanása, a mozdulat és hang. Max Reinhardt mélyebb és látóbb volt. Ottan, a csöndes, a megadást hirdető szegénységben, a zsidó ház nemcsak kulturájában más magvak sarjadtak ki a lelkéből. Neai alkotni kellett, erre vitte az érzése, a művészetet át megmutatni a legfőbb emberiségét. És így lett színészből rendező. Aki — ő mutatta meg — nem interpretáló a az írói alkotásnak, hanem az író társalkotója.

Az elmúlt huszonöt esztendő alatt Max Reinhardt új színészetet hozott és fejlesztett. Egy „Schell und Ruch” szíri művészi kábaréban kezdte az új rendezést Otto Brahm hitortítására. Az ő befolyására próbálkozott a Shakespeare darabokhoz szíri az egészen új szerző rendezésével, ami valóságos megdöbbentette az egész világot: színházi embereit és a közönséget. Ikolás, avult és közönséget soha nem vonzó darab volt Goethe „To quato Tarsója” és Schiller „Stuart Máriaja”. Előadásra lehetetlennek tartották, érdesnek és túlzottan realitának Sirlindberget és Wedehindet, Gorkijét és Schalom Aschot. De jött a dunán-tuli zsidó kántor fia és megmutatta, mint kell tükröt állítani embernek az emberről. Látba hozta vele az érdeket és megával ragadta és fölhangolta a tömegeket. Azután Shaw-t, Maeterlinck és Wilde művészetét mutatta be a rendezés új és megfoghatatlanul szép művészetével, Hermann Bahr és Gerhardt Hauptmann, Hoffmannsthal, Georg Kaiser és Hasemlerer néhi közönségek, hogy alkotásik a kultura közönsévé váltak.

Londonban épügy ünneplik, mint Párisban, New Yorkban épen úgy, mint Bécsben. Három színházat irányít: egyet az osztrákok fővárosában, egyet Berlinben, egyet Párisban. És hívják nagy filmet rendezni Hollywoodban. Az elmúlt hetekben pedig a Salzburgban lezajlott ünnepi játékok rendezésével mutatta, mennyi újat és nagyszerűt lehet még elvívnia dunán-tuli zsidó kántor fiától.

Fényképeszeti cikkek

állandóan raktáron

Bernát

papirosáruházában.

Sötétkamara állandóan rendelkezésre áll.

Lemezeket kidolgozunk.

Háromszázezer lejes sikkasztással vádolják a kolozsvári Mercur-zálogház tulajdonosát

Hova tűntek el a kliensek ékszerel

(Cluj-Kolozsvár, október 12. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári ügyészségre feltűnő tartalmu feljelentés érkezett a napokban, amely a város társadalmi köreiben érthető meglepetést keltet. Vlad ezredes és Sltos Flórián, a Jékai-utcai „Mercur” bank és zálogintézet tulajdonosai a feljelentők, akik Antos Bélát, a bank igazgatóját és társtulajdonosát azzal vádolják meg, hogy a banknál letétbe helyezte, mintegy háromszázezer lejt értékű ékszert és értéktárgyat elsikkasztotta és az eltulajdonított értéktárgyak árával sem tud elszámolni.

A feljelentés szerint a sikkasztásra az elmúlt héten jöttek csak rá, minden egyszerre több kliens

jelentkezett, akiknek elvágosított holmijai eltűntek a trezorból. A felfedezés nyomán megejtett rovascsolás után arra a megdöbbentő felfedezésre vezetett, hogy a zálogtárgyak javarésztének nyomavesszett. A gyaru Antosra irányult, akinek rokonainál felfedezték több hiányzó ékszerdarabot.

Antos Béla kalandos múlt után Marosvásárhelyről került alig egy évvel ezelőtt Kolozsvárra. Jól ismert embernek ismerték, aki rövid itt artózkodása alatt is széleskörű ismeretségekre tett szert. A feljelentés nyomán Japure vizsgálóbíró és a rendőrség büntügyi osztálya együttesen vezetik a nyomozást, amely igen érdekes részleteket ígér.

Függetleníteni akarják magukat egymástól az angol dominiumok

(London, október 12. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az angol kormány nagy meglepetésére a küszöbön álló birodalmi konferencián Bruce ausztráliai miniszter fogja átvenni a fronda vezetését. A délafrikai és az ir dominiumok az anyaországgal szemben támasztott igen messze menő követeléseinek képviselőit, amelyek az alkotmány megváltoztatására vonatkoznak, Ausztráliának akarják átengedni. Bruce feltett szándéka, hogy a birodalmi konferencián keresztülvigye a birodalom átalakulására vonatkozó alapszöveget indítványait. Az ausztrália miniszterelnök azt akarja, hogy az anyaország és a dominiumok a jövőben egymástól függetlenül álló szövetséget alakítsanak, önállóan intézzék a külpolitikájukat és intézkedéseiket csak jóváhagyás végett jelenték be az illetékes helyre.

Nagyarányu építkezésekkel segítenek a palesztinai munkanélküliségen

A legújabb gazdasági hírek Palesztinában

(Jeruzsálem, október 12. Az Uj Kelet tudósítójától.) A palesztinai zsidó munkásszervezet konkrét formában terjesztette követeléseit a palesztinai kormány elé a munkanélküliség leküzdése, valamint a kötelező munkásbiztosítás bevezetése ügyében. A munkásszervezet előterjesztése alapján a palesztinai kormány szeptember hó 22-ére tanácskozást hívott egybe a kormányzói palotába, amelyen mindenekelőtt azt a kérdést vitatták meg, milyen módon vehessenek részt a zsidó munkások a kormány által kiadott közmunkákban. Ezzel kapcsolatban behatóan szó esett a munkásbiztosító törvény kibocsátásáról és arról, hogy a kormány által rendezett közmunkáknál egy minimális napiamat állapítsanak meg a munkások részére. Ez az utolsó pont nagy fontossággal bír a palesztinai zsidó munkásság részére, minthogy az eddigi gyakorlat az volt, hogy az arab munkások igénytelenségüknek fogva sokkal kisebb bérért vállalkoztak munkák teljesítésére, mint a nagyobb kulturigényekhez szokott zsidó munkások és ennek következtében a zsidó munkásszervezet tehetetlenül állott az arab munkások konkurenciájával szemben. Ezt a szociális anomáliát kiküszöbölni van hivatott az a terv, hogy a kormány részéről kiadott közmunkáknál a napiamat minimumát olyan mérvben állapítják meg a jövőben, hogy a zsidó munkások is vállalhassák a munkák kivételét.

Villamos vasút a Karmelen

A hivatalos palesztinai jelentések egyébként a gazdasági élet fokozatos javulásáról adnak hírt. A közeli napokban kezdik meg a Haifa és Karmel-hegy közötti villamosvasút továbbépítését. A haifai városnagys legutóbbi ülésén tárgyalták ezt a kérdést és határozatot hoztak, hogy a villamosvasút építésére a koncessziót a Ruthenberg társaságnak adják ki. Ezzel a villamosvasúttal kapcsolatban szükségessé válik egy chossének építése a Hadar Hakarmel városrészéből a Karmel hegyéig. Ennek a chossének építése kb. 10.000 fontba fog kerülni. A palesztinai kormány javaslatára a haifai városi tanács elhatározta, hogy a chosse építésének céljaira 2000 fontot szavaz meg. Ezenkívül még részt fognak venni ebben az utépítésben a Söchuna Hadar Hakarmel 1500 fonttal a P. L. D. C. 2000 fonttal a Söchuna Achuzat Sámuel 1000 fonttal és az arabok testülete 1500 fonttal.

Ísmét üzemben a Delfinner selyemgyár

Ugyancsak a gazdasági élet örvendős fel lendüléséről ad számot az a hír, amely a Delfinner-féle selyemgyár újra üzembe helyezéséről tesz jelentés. Tudjuk, hogy a Delfinner-féle selyemgyár egyike volt Palesztina legnagyobb ipari üzemének, de részint az antiszociális vámrendszer miatt, részint a nyomozó gazdasági helyzet miatt a gyár kénytelen volt üzemet beszüntetni. Ez az üzembeszűntetés nagy csapást jelentett a palesztinai jissuvra főleg abban az irányban, hogy a munkások számai lettek ezáltal kenyértelenné.

A cionista exekutive energikus közbenjárására a palesztinai kormány enyhítette, sőt nagyrésztben felfüggesztette azokat a vámrendeléseket, melyek a gyár beszüntetését okozták, úgy, hogy a Delfinner-gyár máris abba a helyzetbe került, hogy üzemet újra megindíthassa. Az üzem egyelőre csak redukált méretekben dolgozik, de a palesztinai hírek arról adnak számot, hogy már a legközelebbi időben ugyanolyan számú munkásságot fog foglalkoztatni, mint régebben. Maga a gyár vezetője, Delfinner, jelenleg Amerikában van, ahol piscolt igyekszik megszerezni a palesztinai selyemtermékeknek és egyben az amerikai tőkésnek figyelmét kívánja felhívni a palesztinai selyemipar lehetőségeire.

Az Anglo Palestine Comp. székháza

A gazdasági krízis leküzdése érdekében Palesztinában a legutóbbi időben kiadták azt az országos jelszót, hogy az egyes cionista intézmények sürgősen saját székházat építtessenek maguknak, hogy a munkanélküliséget ezzel is csökkenték. A székházak építése egyébként gazdaságilag nagyon is rentabilis az egyes cionista intézmények részére, minthogy ilyen módon meg tudják takarítani a rendszer házbért, amely Palesztinában igen magas. Az Anglo Palestine Compagnie volt az első olyan cionista intézmény, amely ennek az országos propagandának hatása alatt elhatározta egy kétemeletes székház építését és erre vonatkozólag már meg is kötötte a szerződést a palesztinai zsidó építőmunkások szervezetével, a Sulel Bonával. Az építkezés 8000 fontba fog kerülni és körülbelül 6 hónapig 40 építőmunkást fog foglalkoztatni. Az építkezés a legközelebbi napokban már megkezdődik.

A jeruzsálemi egyetemi könyvtár székházának építése már folyamatban is van. Ezt a hatalmas épületet a héber egyetem szomszédságában, a Scopus hegyen építik, a Wolfsohn Dávid-féle hagyaték segítségével. A terveket a híres angol városépítő mérnök, Geddes csinálta. A Wolfsohn hagyaték vagyona jelenleg 200.000 hollandi forint (keresztámban körülbelül 14 millió lej). A hagyaték egyébként a legutóbbi időben gyarapodott, nevezetesen Dávid Wolfsohn néhai barátjának, dr. Katzenelsohnnak leánya 3000 fontot hagyományozott a Wolfsohn-hagyatékra. Ugyanez a Wolfsohn-hagyaték szubvencionálja a hálai héber reáliskola internátusát is.

Az építőplac helyzete

Az egyéb építkezési munkálatoktól a palesztinai hivatalos jelentésekben a következőkben számolnak be:

Tel-Avivban. Augusztus hónapjában a Tel-Aviv városi tanácsa 30 házépítési engedélyt adott ki, összesen 111 szobával 4070 négyzetméteres területen. Ezen engedélyek között van a macrotgyár építésének engedélye is.

Jeruzsálem. A jeruzsálemi új városnegyedekben a házépítés az utóbbi időben erősen fellendült. A Kiriath Mose nevű negyede kivül, amely az év folyamán amerikai gyorsasággal gyarapodik, a többi új városnegyedekben is számos házat építettek. A Jeruzsálem központjától körülbelül 7 km.-nyire fekvő Köfer Hivri, amely tulajdonképpen szintén nem tekinthető másnak, mint Jeruzsálem egyik új városnegyedének, több új ház készült el, amelyeket már az ünnepek után is használatba vettek.

Neve-Schanam. A Haifa mellett fekvő Neve-Schanamban 15 új házat építettek és 5 újabb ház most van építés alatt. Ezen a telepen jelenleg, a barakkokat is beszámítva, 120 ház áll és összesen 600 lélek lakja. Mindezeket az építkezéseket természetesen a palesztinai zsidó építőmunkások szövetségese, a Sulei Bahae végzi.

A FILM

A film-regény. A film egészen új érdeklődést teremtett a művészet egy új ága iránt és csak természetes, hogy ez az érdeklődés átszármazott más művészi területekre. Legújabb terméke ennek a befolyásnak az az irodalmi kísérletelés, amely már meg is indult hódító útján és amelyet film-regénynek neveztek el.

A regényírók egyrésze felismerte azt a hatást, amit a film a tömegekben kelt, regényeiket a film eszközeivel: a cselekmény változatosságával és gyors lepergésével akarják elérni. A színház már régen igyekezett hozzáigazodni a filmhez, amennyiben kép szerűbb akarja tenni az előadást: és nyilván a filmből sarjadt ki a Berlinben és Párisban annyira népszerűvé lett revü. Az új filmregényt elsőnek egy izlandi rendező írta meg: Gudmundur Kamban, a koppenbági Dagner-színház egyik oszlopa. Új regénye „Az alvó ház” egy epikai film. Főhőse Richard Torp, hatvanöt éves férfi, aki éjnek idején besurran abba a házba, amelybe harminc évvel ezelőtt vonult be azzal az asszonnyal, aki csak most öreg korára lehetne az övé. Mialatt a hintaszékében várja a hajnal, feltámadnak benne az emlékek és a regényben lepergő egy asszonynak a drámája, aki az első házasság nehéz sorát nem bírja és aki második házasságában is boldogtalan, mert képtelen elviselni férjének viselkedését, aki őt játékszernek tekinti.

Egy másik ilyen alapon készült regény Alex Castel: „Spleenje”. Ez az író a film magától értetődöttségével viszi az olvasót a Ritz hotel előkelő termeiből egy koldustanyára és gyorsan, mint egy filmnek következő fejezete, a nyomor tanyájáról felfoldit egy nőt az előkelő társaságba.

„Christine Munk” a címe egy másik filmregénynek, amelyet Arnold Ulitz írt. Ez már egészen amerikai ízű. Megbocsátanak benne valakinek, aki gyilkolt. Börtön, művész korcsma, polgári kényelem, öserdő, löverseny játszanak a regényben tehatálys szerepet csakugy, mint egy igazi amerikai filmben.

„Ut a piros rózsá felé” (Die Fahrt ins Rosene) Julius Versil regénye, amelyben egy pontosan

hetvengyéves arisztokrata sracát mondja el. Ez a gentleman még egyszer kirándulást akar tenni a rózsák felé, azonban minden reménye és várakozása szertefoszlik a fiatal nők egy gyönyörű menylyán.

Jogerőre emelkedett Reinitz csehszlovákiai büntársainak büntetése

A lipótvári fegyházba szállították a kassai gyilkosokat

(Brünn, október 12. Az Uj Kelet tudósítójától.) A Reinitz ügy még mindig nem zárult le teljesen. Reinitz csehszlovákiai büntársai, Bodnár György napfényes és Demjanovics Ferenc gázgyári munkás június hó elején kerültek a kassai esküdtszék elé. Az esküdtszék verdikéje mindkét gyilkosra vonatkozólag marasztaló volt. Ennek alapján a kassai törvényszék tanácsa olyan ítéletet hozott, hogy Bodnár Györgyöt, ki csak az első áldozat meggyilkolásában vett részt, 15 évi fegyházra ítélte, Demjanovics Ferencet pedig, aki három gyilkosságban való részvételét vallotta be a bizonyítékok eulya alatt, életfogytiglani fegyházbüntetéssel sújtotta.

Az ügyész, aki mindkét tettesre halálos ítéletet kért, szintén semmisségi panaszt jelentett be és így került a Reinitz ügy most a legfelsőbb bíróság elé,

A lesújtott vén számár keserű csalatkozással vonult vissza mindent megértő és mindent megbocsátó öreg feleségéhez. A háttérben Am rika és Németország nyüzsgő, dolgos élete.

amely a tegnapi napon mondta ki a végső szót. A legfelsőbb bíróság a védők semmisségi panaszát elutasította. Demjanovics Ferenc büntetését változtatlanul hagyta, ellenben Bodnár 15 évi fegyházbüntetésére szóló ítéletét életfogytiglani fegyházra változtatta. A bíróság Bodnárnál súlyosbító körülménynek vette, hogy visszaeső bűnös, aki első feleségének meggyilkolása miatt már fegyházban állt. Bodnár volt az, aki Reinitzal elsőnek tárgyalt és ő hozta össze a tömeggyilkost Demjanovics Ferencel is.

As ítélet így jogerőre emelkedett és a két életfogytiglani fegyházbüntetésre ítélt gyilkost a közelben átszállítják a lipótvári fegyintézetbe, ahol büntetésüket ki fogják tölteni.

A pesti zsidó hitközség hadjárata a héber nyelv ellen

Felfüggesztettek két hittanárát, mert hébert tanítottak. A zsidó reálgimnázium plakettje

(Budapest, okt. 12. Az Uj Kelet tudósítójától.) Magyarországon néhány hónap óta sorozatos botrányoktól viszhangzik a zsidó közélet. Amióta „a zsidó nemzet elszáradt ága” felébredt az asszimiláció ájultságából, a zsidó reneszánsz ellenségei élet-halál harcot kerdtettek hitközségi privilégiumaik védelmére. A zsidóság kebelében most világszerre forrongás észlelhető: a gettószellemek kézzel-lábbal védekeznek a világság és a szabadlevegő ellen, de az, ami Magyarországon történik, örök fölt lesz a zsidóság történetében.

Kitüntetés után felfüggesztés

Legújabbban a budapesti zsidó gimnázium boiránya vart nagy port nemcsak Magyarországon, hanem mindenütt, ahol az elvek harcát csakis a rismentáris keretek között tudják elvégezni. Az történt ugyanis, hogy a pesti izraelita hitközség elnöksége a napokban ukázát küldött a zsidó gimnáziumhoz, amelyben Widder Salamon és dr. Fürst Aladár tanárokat eltiltotta a hitoktatástól. Az az intézkedés az ugynevezett, még a cionizmustól legtávolabb álló körökben is kinos hatást váltott ki. Köztudomásu ugyanis, hogy ennek a kitűző iskolának zsidó szellemét éppen ez a két kiváló pedagógus építette, ki évek hosszú során, amiért 1921 ben még ezüst helyet és elismerőlevelet kaptak a hitközségtől, a szülők és tanítványaik körében pedig általános szeretetnek örvendtek.

A szülők, akik kimondottan azért járatták gyermeküket a zsidó gimnáziumba, mert sulyt helyeznek azok zsidó nevelésére, konzerválva értesültek a történetekről és harminc tagu deputációt küldtek dr. Lederer Sándor hitközségi elnökhöz, hogy felvilágosítást kérjenek és követeljék az omnibusz rendelet visszavonását. Az elnök kijelentette, hogy a rendelet nem a két tanár ellen irányult, csak a rendszer ellen. Indokolásul pedig felhozta, hogy világi tanárok helyett vizsgázott hitoktatóra kell bízni az ifjuság vallási nevelését.

A héber nyelv miatt

Ezrel szemben az igazság az, hogy dr. Fürst Aladárt és Widder Salamont azért mentették fel a vallásoktatás alól, mert nagyon is megbíhatók a zsidó szellem és a zsidó vallás szempontjából. Csak hogy azok a körök, amelyek terrorisztikus nyomással irányítják a hitközségi politikát, már évek óta rossz szemmel nézik a két tanár működését, különösen pedig a héber nyelvtanítás terén kifejtett hasznos munkájukat. Azzal gyakorolták nyomást az előljárásióra, hogy Fürst Aladár és Widder Salamon a cionizmus színgálátaban hebraizál-

ják tervszerűen a gimnáziumot. A hadjárat sikerült, mert, mint ismeretes, a pesti izraelita hitközség, a hazafiasság monopoliúmának birtokában, az inkvizíciónál is halálosabb ellensége mindennek és mindenkinék, akit, vagy amit a cionizmussal, vagy a Palesztinamunkával kapcsolatban emlegetnek.

„Tudom, hogy hóhérmunkára vállalkoztam”

Az előljárásió a hittanítástól eltiltott tanárok helyébe dr. Fényes Mórt küldte ki. Fényes Mór, amikor az iskolába belépett, többeknek kijelentette a kényszer alatt álló ember keserűségével:

— Tudom, hogy hóhérmunkára vállalkoztam.

Az istentiszteletet már Widder és dr. Fürst nélkül tartották meg. A szülők nem engedték el gyermekeiket az istentiszteletra, 570 tanuló közül csak 5-10 jelent meg. Az istentisztelet nevetésbe fulladt, mert a zsidó tudományokban jártas diákok észrevették, hogy az előljárásió által kiküldött előimádkozó hibásan olvassa a héber szöveget.

Goldberger Salamon igazgató ekkor, igen helyesen, betiltotta az istentiszteleteket, mert úgy látta, hogy azok a pedagógiai okokból jelenlegi formájukban ártalmasak. A diákok csak a zsidó gimnáziumi istentiszteletet bojkottálták, az Aréna-utí, Rombach utcai és Kazinczy-utcai templomokba eljártak az ünnepek alatt.

A bojkottal azonban a szülők küzdelme még nem ért véget, minden eszközt igénybe fognak venni, hogy a két tanár ismét átvegye a hitoktatást. Míg a megbántott tanárok csak halálanságot kapnak azok részéről, akikről halás elismerést kellene kapniok, addig a pesti zsidóság tüntető szeretettel veszi körül őket. Szukosy ünnepén a Kazinczy-utca templomban a templomelőljárásió felhívta a Tórához Widder tanárt és mikor lejött a Tóráról, a templom előljárásiósa nevében kijelentették előtte, hogy ez az alics rekompenzáció volt azért a megsegényítésért, amit a hitközségtől kapott.

Csak héberül ne...

A héber nyelvről más relációban sem akar hallani a pesti izraelita hitközség elnöksége. A zsidó reálgimnázium torna- és vivő osztálya nemrégiben ünnepelte egyéves fennállását, amely alkalomból a szakosztály fentartói művészi plakettet verettek, hogy szétoszthassák a tanulók között.

A plakett domborművában Michelangelo parittyát feszítő Davidját mutatja és alatta a tanfolyam héber elnevezése van kivésve: „Tiferet Bschurim.” Minthogy a plakett hárommillió koronával többé került az előlrányzotti

összegnél, azzal a kéréssel, hogy jehozza, hogy a költőmilitiát átváltsa a plakettget. Ha azoz a hitközség...

Két v

(Sighet, október 12. az Uj Kelet tudósítójától.) Tegnap érhatalmen r... megít zsidó... mrosszigeti... Ulici Petru... M-gygyr utcai... — mindkette... nak — a ko... uton ödöngö... rosiriget get... A Kis pi... ler Joszei tall... ták venni a t... egyetlen vag... leül elverték... v-rödtek ösz... diuani Schnit... körül. Amiko... akarják szaba... zába kerdték... legyilkolja az... ürlítése ugy... táz s az utca...

Negyed

(Cluj-Kolo tudósítójától.) nában elodázh... tettel utazni... tések várnak... szentárnál je... szokásához h... lélekszokadáb... előzze és meg... maitól.

A jegypén... den csendes... nyugodtan va... tunhetik el id...

A váróterem... meglepetés vá... és i gatottan... egy-két utca... még mindig n... rülő uton is a... drága obulusai... biztosithasson... pirozni fogja... veszélyes tüle... lésnál, késhegy... nyelemér”, — mindezek ma... gyermekes oca... esett rohamok... kell feltétlenül... aho, hogy va...

Béskézik... tan és előkelő... tiz ojjedon u... csak nyugodta... ez utaz még m... rohan fel a va... meggyőződheti... ganak az üress... szőr. Nem feny... vonat tetejére... veszélyeinek v... tórtek a mőkeb... h: azt mondu... beléptetett új... ma sokkal kev... békeidők norm...

E sorok író... osztályrészt, h... vonalon közlek... ton élvezhette

Katonatiszti ruhákat olcsón fest kakira Czink, Cluj

kozással vonult
nt megbocsátó
ka és Németer-

ial

a végső szót.
ségi panaszát
tetését válto-
évi fegyháza-
ai fegyháza
osbitó körül-
aki első fele-
gyházban ált.
k tárgyalt és
Demjanovics

és a két élet-
laci: a közel-
be, ahol bün-

ata

sidó

hadjárat si-
eti izraelita
mának bír-
sabb ellen-
skit, vagy
stiramenté-

thérmunkára

tiltott taná-
de ki. Fe-
gett, többek-
álló ember

állalkoztam.
és dr. Fürst
m engedték
570 tanuló
istentisztelet
tudományok-
gy az e. Ci-
zó hibásan

ekkor, igen
teket, mert
okokból je-
diákok csak
bojottál-
és Kszinczy-
nepek alati.
füzdelme még
nybe fogask
vegye a hit-
s csak hála-
kiktől hálás
a pesti zsidó-
ókat. Szub-
mplomban a
ához Widder
a templom
előtte, hogy
azért a meg-
kapott.

berül ne...
n sem akar
elnöksége. A
ívó osztálya
állását, amely
eti művészi
ák a tanulók

Michelangelo
és alatta a
írésve: „Te-
zett három-
előírásyott

Cluj

összegnél, a gimnázium barátainak egyesülete
szal a kérésrel fordult a hitközség elnökségé-
hez, hogy járjon hozzá a plakett költségei-
hez. Erre a kérésre az elnökség azt felelte,
hogy a költségekből hajlandó volna másfél-
milliót átvállalni, de csak abban az esetben,
ha a plakett felírásából törlik a héber szöveg-
et. Ha azonban a héber szöveg rajta marad,
a hitközség nem adhat erre a célra semmit

Két verekedő paraszt pánkotidőzett elő a szigeti zsidó utcában

(Sighet, október 12. Az Uj Kelet tudósítójától.) Tegnap, hétfőn délután szokatlan és
érhetetlen riadalom színhelye volt Máramaros
szigeti zsidó fertály. Két részeg paraszt a mára-
rosszigeti Grigor Mihály és az alsórómai
Ulci Petru alaposan bepálinkáztak az egyik
Magyar utcai kocsmában. A két részeg ember
— mindketten híres verekedők hírében álla-
nak — a kocsmából kijövet sokáig a Magyar
utcon ödögöttek, amely tudvalevőleg Márama-
rossziget gettója.

A Kispic környékén belekötöttek Schnitz-
ler Joszei taligászsídjába, akitől erőszakkal elkar-
ták venni a taligáját. A taligászsídjó védelmezte
egyetlen vagyonát, mire rárohantak és kegyet-
lenül elverték. Az utcán hamarosan tömegbe
verődtek össze a járókelők s ki akarták szabá-
dítani Schnitzlert, a két ittas ember karmosi
körül. Amikor Grigor látta, hogy áldozatát ki
akarják szabadítani a kezéből, éktelen ordító-
zásba kezdett és teletorokksá kiáltotta, hogy
legyilkolja az összes zsidókat. A részeg ember
üfföltése ugy hangzott, mint valami csatakiáltás
s az utcai népe, amely nem tudta pontosan,

sem. Elképzelhető, hogy ez a válasz milyen
konsternációt okozott a gimnázium barátainak
egyesületében, amely természetesen nem volt
hajlandó becsületes zsidó meggyőződését más-
félmillió koronáért eladni, hanem elhatározta,
hogy a szülőikkel együtt megalkotja a hitkö-
zségben a gimnázium-pártot, amely a legélesebb
harcot fogja felvenni a hitközségi vezetőség
diktatórius és zsidóellenes magatartása ellen.

hogy mi történt, minden különösebb ok nélkül
halálraemélt entől az ordítózástól. Néhány
éretlen suhanc ijjeszkével szaladt végig az
utca és a szembejövőeknek valószínűleg pogrom-
mesévé színtezte ki a két részeg garázdálkodását.

Az álpogrom-hír futóúzként terjedt tovább
a városban és néhány perc alatt felfordult
az utca. Az összes üzletek rollós lehúzták,
az emberek fejvezetten szaladgáltak össze-
vissza, míg végre az okosabbak a Kispic tér
felé igyekeztek, hogy szembe nézzenek az ál-
lítólagos veszedelemmel. Grigor akkorára le-
szakította a taligás saroglyáját és vérbeborult
szemmel, dühödt csatakiáltással hadonázott
vele úgy, hogy a futólépésben odasiető rendőr-
segítségével csak nagynehezen tudták meg-
fektetni. Közben a rendőrt is súlyosan elverte.
Mg őt lefegyverzték, addig ügyesebb társa
megszökött.

Jellemző, hogy Grigort ugyan előállították
a rendőrségre, de az esti órákban már szabadon
is engedték, sőt még egy rendőrt is adtak mellé
kísérőnek, aki egész a lakásáig kísért, nehogy
a részeg ember utközben ellessék.

Elnéptelenednek a vonatok a tarifaemelés miatt

Negyedére csökkent az utasok száma szeptember tizenötödike óta

(Cluj-Kolozsvár, október 12. Az Uj Kelet
tudósítójától.) Az adófizető polgárra, aki mosta-
nában elodázhatatlan körülményeire való tekint-
ettel utazni akar, fölöttébb kellemes meglepe-
tések várnak. Ezek a meglepetések már a jegy-
pénztárnál jelentkeznek, ahová az utas régi
szokásához híven csomagjaira is alig figyelve,
lélekszakadtában rohan, hogy utazó társait meg-
előzze és megkímélje magát a sorbaállás izgal-
mától.

A jegypénztár előtt ugyanis ma már mi-
nden csendes... Van idő bőven, meg lehet
nyugodtan váltani a jegyet és a kordár sem
tunhatja el időközben.

A várótermekben és a perrocon a második
meglepetés várja az utast. Az eddigi zibongó
és i gatottan várakozó utascsapatok helyett alig
egy-két utazni szándékozó lézeng. És ha az utas
még mindig nem akar hinni szeméinek és ke-
rülő uton is a vonat elé rohan, hogy méreg-
drága obulusaiért legalább kényelmes ülőhelyet
biztosíthasson magának, úgy feltétlenül frap-
pirozni fogja a harmadik meglepetés: az élet-
veszélyes túlekedés és tolongás a le és felszáll-
lásnál, késhegyig menő harc néhány órai kénye-
elemért, — amit az ülőhely biztosít, —
mindezek ma már ismeretlen fogalmak. Sok-
gyermekes családapák nem intéznak kétségbe-
esett rohamokat a fülkék birtoklásáért s nem
kell feltétlenül a kalauz honorált bizalmát binni
ahogy valaki ülőhelyhez jusson. Nem.

Béskézik a vonat, a vagon ajaja nyugod-
tan és előkelően kinyílik és néhány utas —
a tíz újjedon megszámlálható órák — ugyan-
csak nyugodtan és kényelmesen leszáll. De ha
az utas még mindig pesszimista és gyanakodva
rohan fel a vagonlépcsőkre, úgy végérvényesen
meggyőződhetik a valóságról: a kocsi táron-
ganak az ürességtől. A hátoras évek óta elő-
szőr. Nem fenyeget az a veszedelem, hogy a
vonat tetejére szorul, vagy a lépcsőkönuzás
veszélyeinek van kitéve. A vonatokra vissza-
tértek a békebeli állapotok. Sőt: nem túlzás,
ha azt mondjuk, hogy a szeptember 15 én élet-
beléptetett új vasúti tarifák csodát műveltek:
ma sokkal kevesebben utaznak, mint a letűnt
békeidők normális éveiben.

E sorok írójának ma az a szerencse jutott
osztályrészül, hogy a nagyváradi-bukaresti fő-
vonalon közlekedő 412 és számú személyvona-
ton élvezhette az új tarifák által elővárszolt

kényelmet. A vonathoz csatolt három II. és
I. osztályú kocsihoz összesen — horribili-
dictu — hat utas utasolt. Közöttük négyen
— természetesen — potyaj-ggyel. És így van
ez ma. A közönség állomásokon sem rohamoz-
zik meg a vonatot, amely szinte háborítata-
lanul rohanhat végállomásra felé. A kalauzok a
kocsi sarkában püffkelnek és az ellenőr rezig-
nántan meséli a következőket:

— A tarifaemelés óta a negyedére csökkent
az utasok száma. Ugy látszik, ma már valóban
csak az vési igénybe a vonatot, akinek ha-
lészthatatlan süttége van rá. Főleg állami
tisztviselők, katonák, hírlapírók, külföldiek és
kereskedelmi ügyzők utaznak ma napra, de
ezek is redukált számban. A középosztály ele-
mei, akik a másodosztályból a harmadikba
töltöttek el, ma nem szégyellik a negyedik osz-
tály nem túlságosan kényelmes vagonjait
igénybe venni. Az utazás ma már olyan drága
luxus, amelyet igen nehéz megfizetni. Bizo-
nyos, hogy esküvőkre, eljegyzésekre és egyéb
alkalmi ünnepegekre utazók teljesen eltűntek
a vonatokról.

Mért történt mindez? Egyszerűen azért,
mert a beharangozott 30 százalékos emelés hely-
ett átlagosan 60 procent emelkedett a vasú-
ti jegyek ára és ez az emelkedés kisebb vá-
volásokon a 120 százalékos is meghaladja. É-
nemcsak a személyvonat üres. Alig néhány utas
lézeng az eddig mindig zsúfolt kolozsvár-
bádspesti expresszvonaton is és gyorsvonaton
üres kabinhoz jutni ma már nem művészet.

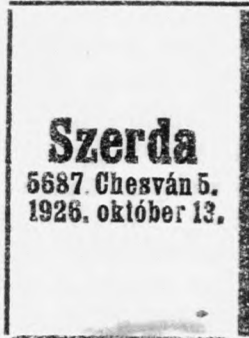
És a kereskedő panaszodik, hogy a horri-
bilis tarifa miatt nem tud szállítani. A falusi
sír, mert termékeit, amelyeket megdrágítani
volt kénytelen, alig tudja elhelyezni. Mit ho-
zott hát a tarifa emelés? Csökkentette, a mini-
mumra redukálta a személy- és teheráruforgal-
mat, súlyos károkat okozott az ország gazdasági
életének. És megkárosította magát az álla-
mot is. Biztos információink szerint a tarifa-
emelés óta a jegypénztárak bevétele a felére
csökkent. Hol van itt tehát a réció?

Értesüléseink szerint egy-ként az állam-
vasutak vezérigazgatója, informálódva az in-
dokolatlan tarifaemelés katasztrofális követke-
zményeiről, azok redukálásának gondolatával
foglalkozik. De hát akkor mire volt jó az
emelési erőprodukcó? (k.)

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidó-
ság napilapja.
Szakosztók: Giszkalay János és dr. Marton Ernő
Felölés szerkesztő dr. Marton Ernő.
Az Uj Kelet cikkeinek utánnomását csak a forrás
megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár

— Mária királyné találkozója Károly
voit trónörökössei. Bukarestből jelentik:
Párisból érkezett távirat jelenti, hogy Mária
királyné ma délelőtt 10 óra 40 perckor Miklós
herceg és Ileana hercegnő társaságában Cher-
bourgba utazott, ahol hajóra szállt. A párisi
pályaudvar perronján a királyné és a hercegek
sokáig ölegették Károly volt trónörökösét, aki
kikísérte a felséges családot az állomáshoz.
Tegnap, hétfőn este Mária királyné a Ritz-
szállóbéli lakosztályán vacsorára vendégtül látta
a volt trónörökösét.

— A kolozsvári egyetem rektora az
osztöndíjak felemelését kérte. Bukarestből
jelentik: A kolozsvári rektorátus beadvánnyal
fordult a közoktatásügyi miniszterhez, amely-
ben kérte, hogy az osztöndíjakat emeljék fel.
Ez pedig a 110 havi 600 lejese osztöndíjat
1500 lejre, a 90 drb. havi 300 lejese félösztöndi-
díjat 750 lejre, a 40 drb. állami szolgálatra kö-
telező havi 1000 lejese osztöndíjat 2000 lejre
emeljék fel. A közoktatásügyi miniszterium a
beadványra azt válaszolta, hogy az osztöndíjak
felemelése a jövő évi költségvetés lehetőségei-
től függ.

— Mironescu professor családjának
borzalmas autókatasztrófia. Bukarestből
jelentik: Tegnap a campinai országuton bor-
zalmas autószerencsétlenség történt. Egy buka-
resti autó, amelyen Mironescu jogikari dökán
nak két fia, nagyobbik fiának felesége, Bragadiru
gyáros felesége ültek, ki akart kerülni egy
parasztsekeret s nekiment az árokknak. Az
autó felborult és utasait maga alá temette. A
soffór azonnal meghalt, a súlyosan sebesült
utasokat a bukaresti Gerota-ezsanatóriumba szél-
lították. Mironescu kisebbik fia Jean, lábát
törte, nagyobbik fia, Demeter, koponya alapi
törést szenvedett, Bragadiru asszony hát-
csigolyáját törte. Mironescu-Demeterné köny-
nyebben sérült, rajta kívül az összes sebesültek
állapota válságos.

— Radics követeli, hogy a horvát
zászlót tüzzék ki a szerb mellé. Zágrábból
jelentik: Kinos incidens játszódott le tegnap
az itteni pályaudvaron, ahol csehszlovákiai
közveti vendégeket vártak. A pályaudvaron
megjelent Radics is, aki követelte az állomás-
főnöktől, hogy a szerb zászló mellé tüzzék ki
a horvátot. Az állomásfőnök megtagadta a ké-
rés teljesítését, mire óriási botrány tört ki. A
horvátok a ké.ó esti órákig zajongtak és tü-
tettek az államhatalom ellen.

— Az Aviva Hitachdut bánáti körzeté-
nek konferenciája. Tudósítónk jelenti: Az Aviva
Hitachdut bánáti körze ének csoportjai október 8-án
tartották meg Lugoson évi konferenciájukat, amely-
tét P. tö Titor nyitott meg. Vázolta az Aviva-
munka fontosságát és további lelkes munkára hívta
fel a csoportokat. Üdvözölték a konferenciát: dr.
Deutch Mór a lugosi helyi csoport nevében és a
lugosi ifjusági szervezetek vezetői. A konferencia
dr. Deutsch Bláné elnökletével mindvégig lelkes
hangulatban folyt le és fontos gyakorlati határo-
zatokat hozott a Keren Kajemet-munka, a chalu-
két megrendezésére és a hebraizációra vonatkozólag.
Este a lugosi Barisszia-csoportok a vendégek tisz-
teletére táncgal egybekötött kommerszet rendeztek,
amely a hajnali órákban ért véget. A konferencia
megrendezésének munkáját Deutsch Bláné, a kis
Aviva és Binder Zsófia, az Aviva Mirjam-Hazvodim
vezetői végezték nagy körültekintéssel, az összes
ifjusági szervezetek támogatásával.

Tizenöt évi fegyháza itólték a visolani lelkész gyilkosát

(Cluj Kolozsvár, október 12. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozvári törvényszék Dunca tanácsa ma délelőtt tárgyalta Moldovan Alex visolani parasztság bűnperét, aki ez év június elején este több készséssel meggyilkolta a falu papját, Valea Alexandrut.

A mai tárgyaláson az egész falu népe felvonult és a kiballagott tanúk töege egy egészen különös és egyedülálló bűnper kulisszái mögé világított be. A falu lelkészora üzletes felfogásával és hallatlan fősvénységével rövidesen elvesztette Visolában hivői bizalmát. Laasan a gyűlölet atmoszférája alakult ki Valea tiszteletes elakja köré. Két évvel ezelőtt történt, hogy Moldovan Alexa asszal a kéressel járult a pap elé, hogy válassza el feleségét.

A pap, a vallás törvényei szerint el is választotta hitestársától Moldovan Alexát. Csak rövid ideig tartott a különélés, mert egy hónap után ki-

békültek a házastársak. Elválásztás és visszakeretés címén 7000 lejt kért a pap, amit Moldovan nem tudott megfizetni. A pap presziójára azonban 200.000 lejt értékű birtokának felét Valea nevére íratta. Ez év májusában a pap rábeszélési próbálta Moldovánt, hogy váljon el feleségétől.

A gazda azt hitte, hogy azért akarja elválni, hogy feleségének birtokrésze is rátehesse kezét. Június elsején délután felkereste a papot és az ügyek megtárgyalásá ra lakására invitálta.

Hogy mi történt közöttük, — azt nem tudni. — Moldovan azt állítja, hogy a vita hevében a pap megradta és fojtogatni kezdte, elég az hozzá, hogy a falu lelkészatorát több készsérettől véresen, balten találták meg Moldovan szobájának padlóján.

A törvényszék az enyhítő körülmények figyelembevételével 15 évi fegyháza ítélte Moldován Alexát, aki enyhítőért felebbezett.

A rendszerszentet kártársai mentették meg szorongatott helyzetéből. A vad bivalyt több lövéssel leterítették.

Fontos! Szabókellékek, belés, cérna, harisnya, vattelin, gombok

Neumann Károly

Regina Maria 10. szakszűletőben vehető

400 Yd. olasz cérna 8 L. 300 Yd. angol cérna 15 L. 50 mt I-a gépselyem 3-50 Duplaszélés vattelin Duplaszélés glott 110 L. 1 m. 175 L.

Underwood

a világ legjobb írógépe. Gyári leirat **Révész Béla** papírkereskedésében, Marosvásárhely

— A „Tomche Tóra“-akció visszhangja. Legutóbbi számunkban hírt adtunk arról az akcióról, mely intézményesíteni kívénja a tisztelettel tanuló ifjak támogatását és egyuttal intenzívve akarja teretni Kolozsváron a Biblia és Talmud tanulását. A zsidó kultúra baráti körében észinte örömet keltezt az akció híre és jellemző, hogy a neologok érdekes főrábbija, dr. Eisler Mátyás is a mozgalom megindítója, Glasner Abiba ortodox főrábbi melegen közönte az életrevaló, nemes skió megindításához. Egyuttal saját hatáskörében a kongresszusi hitközség főrábbija a következő felhívást bocsátotta ki: Kérő szó zsidó lelkérembe! Mi azért vagyunk kulturánp e szó egyetemes értelmében, mi el kezdettől fogva az „Írás“ népe voltunk. A Tóra tudománya a mi emberi kulturánknak is az ősforrása. Vallásos hitünk, népi öntudatunk, embertestvériségi ideáljaink, minden, ami szemünkben szent és ami jogcime büszkeségünknek, a zsidó szellem amaz ősedoimentumából ered, melyeket a Tóra nevével foglaltunk össze. Most a Tóratanulás előmozdítására egyesületi alapon szervezkedik városunk zsidó társadalma. Múltó e törekvés miadnyájunk pártolására különbség nélkül: akik támogatják a diákokat, kik az általános kultúra forrásaihoz zárandokolunk, karoljuk fel a békurok ügyét is, kik a Tóra emlőjén keresik a tápláló életet! „Életforrása a Tóra a hozzá ragaszkodók számára s támogatói boldogok“. Dr. Eisler Mátyás főrábbi.

— Eljegyzés. Grünstein Emánel Mócsról eljegyezte Friedmann Etuskát Blajról. (Minden külön értesítés helyett.)

— A zsidó egyetemi hallgatók bajja október 30-án, azonban este a New York helyiségében lesz megtartva. A rendezéség nagy szorgalommal és körültekintéssel készül az est sikerét szanzációssá tenni. Tombola, szépség- és Charls on verseny fogja az estélyt változatosá tenni.

— Izgalmas harc egy megvadult bikával a medgyesi piacon. A Fritz Auner & Co. szalámigyar egy bivalybikát küldött tegnap a medgyesi vágóhidra. A bivalybika utolsó útján megvadult és a kísérő mézarosoktól kitorva a város főterére rohant. Egy asszonyt vett üldözőbe és már már végzetesnek látszott az asszony helyzete, mikor egy tanuló a bivaly előtt szaladó asszonyt oldalra lökte s így a rohanó bivalybika szorvaltal csak a levegőbe dofhett. Az asszony szerencés megmenekülése alkalmával az egyik ház védett kapui közé menekült, míg a megvadult bika folytatva rohanását a piacon keresztül, ahol elképzelhető riadalmat okozott. A főér tulsó oldalán elhelyezett sinesképtű mozireklám is áldozatul esett a bivaly támadásainak. Ekkor jelent meg a rendőrség szerzentje és megőbálta a vad bivalyt puszta kézzel megogni. A bivaly azonban nem reagált a barátságos akaratnak és üldözőbe vette a medgyesi Tuldit. Izgalmas bajza kezdődött keresztül a piacon. A rendőrség sikerült a Lövész-szálloda kerthelyiségébe menekülni, de a bivaly ide is beholt és egy sodronykerítéshez szorította a rendőrt.

— Sikertelen volt a kolozvári zsidó menza nyári akciója. A kedvezőtlen anyagi viszonyok hiába magyarázzák meg a kolozvári zsidó menza nyári gyűjtésének szomorú csődjét, az egzisztenciájukban veszélyeztetett szegénysorsu egyetemi hallgatók izgatottan várják a menza tisztikarától reménytelen helyzetüknek valamilyen módon való megoldását. Ezt a megoldást a tisztikar utolsó erőfeszítéssel, egy október hónapban lefolytatandó akcióval igyekeznek elérni s ha sikerülni fog meggyőznie az egyébként annyira áldozatkész erdélyi zsidó közönséget ennek az intézménynek rendkívüli jelentőségéről, hisszük, hogy az anyagi okok miatt Erdélyben maradni kényzerűt zsidó egyetemi hallgatók ebben az esztendőben sem maradnak tanulmányaiknak továbbfolytatásával egyet jelentő menza nélkül. A menza prosperálása körül már a múlt esztendőben felmerültek súlyos nehézségek, ugyannyira, hogy a mult tanévet csak úgy sikerült végig kitanania, hogy az utolsó hónap budgetjét a helybeli „Bné Brith“ páholy fedezte. A kedvezmények kiutalását október 30-ig felfüggesztette a menza. Eddig az időpontig dől el a „lenni, vagy nem lenni“, a zsidó diákokra nézve annyira szomorú kérdése.

— Halálozás. Október 8-án helyezték örök nyugalomra Nagykarolyban a város társadalmának őszinte részvéte mellett Kepets Hermanné, született Farkas Borbálát. Halálát kiterjedt rokonságán kívül férje és gyermekei: Miklós, László és Szilágyi Adolfné, született Kepets Lotti, valamint unokái gyászolják.

Laboratorul LEO

ing. Theodor de Stipek, Ghimbav—Brasov

Előponty

kapható minden nap

Jakab Ernő

fűszer, csemege üzletében Cluj, N. Jorga (Jéka) 5. Telefon 3-05.

Az Uj Kelet szelvénybevaltó helyei.

Az alant felsorolt cégek az Uj Kelettel kötött megállapodás alapján kötelezettséget vállaltak arra, hogy lapunk szelvényeit teljes értékükben beváltják, oly módon, hogy a náluk vásárolt áruk összegének 10 százaléka — fűszerkereskedőknél 5 százalék — az Uj Kelet szelvényeivel fizethető. A szelvénybevaltó helyeket városok szerint naponként felváltva közöljük.

- Szatmári szelvénybevaltó helyek**
- Nóidivat, uridivat, kötöttáru
 - Farkas kelengye és vászonáruk legolcsóbb bevásárlási forrása.
 - Róth Armin „Gólya áruház“ kötöttáru, harisnya, keztü, férfi és női fehérnemű. Oiaia Bratianu (Deák-tér 7 sz.)
 - Fodor Zoltán harisnya, keztü, csipke, szalagkülönlegességek nagy raktára.
 - Kun és Keller — Püspöki áruház — Divat és rövidáru mindenkor a legutányosabb napi árban kapható.
 - Spitz Béla elsőrendű női szövet, fehérnemű, mosóáruk raktára, Piata Bratianu (Deák-tér) sarok.
 - Kramer Jenő női kézimunka üzletében a legkülönbözőbb kézimunkák is a legolcsóbban szerezhetők be.

- Cipő**
- Vajda cipőüzletében (Püspöki áruház, Valent mellett) a legobb és legtartósabb cipőket a legolcsóbb árban szerezheti be.
 - Klein Dezső cipőüzletében a legdusabb választék. Aki erre a hirdetésre hivatkozik, még külön öt százalékos kedvezményben részesül.

- Csemege, cukorka, fűszer, festék**
- Grósz Herman festék, lack és háztartási cikkek nagy áruháza zomben a színházzal.
 - Borgida Miklós fűszer, csemege, cukorka, déligyümölcs, pezsgő, bor és likőráruk. Városi bérpalota.
 - Grosinger és Grósz fűszer, csemege, festékáruk állandó nagyraktára.
 - Barna és Társa cukorka üzlet. Színházzal szemben.
 - Korzó cukorka, csemege és déligyümölcs üzlet Piata Bratianu (Deák-tér) 14.

- Villamos áru, szerelési anyag**
- Weisz és Schwartz Strada M. Viteazul (Rákóczi-ut) 31. Mindennemű villamos és vízvezetési felszerelés, csillárok és égők legutányosabban beszerezhetők.
 - Katz Testvérek. Csillárok, főzők, vasalók és szerelési anyagok legdusabb választékban a mindenkor napi árak mellett kaphatók.

- Irógép**
- Gyene Adolf írógép vállalata és írógép speciális javító műhelye. Püspöki áruház.

- Optikai cikkek**
- Fried Adolf Egyedüli optikus, a törvényességgel szemben. Legdusabb raktár, legolcsóbb árak.

SPORT

Uruguay csapata európai tu néra készül

(Hága, október 12. Az Uj Kelet tudósítójától.) Itteni sportkörökben élénken tárgyalják azt a kérdést, vajjon milyen rendszabályokra lesz szükség, hogy az I. O. C. (Nemzetközi Olimpiai Bizottság) határozatait, az amatőrizmus ügyében, kellő szigorral megvédjék. Közöndomáru, hogy az I. O. C. megtiltja azon játékosok részvételt az olimpiáson, akik ellenszolgálatot, vagy akárcsak idővezettség címen anyagi előnyt akarnak húzni játékuhára. Uruguayban eddig is igen komoly előkészületeket tettek az amsterdami utra. Eleinte ugyanis azt tervezték, hogy egy egész új, fiatal erőkből álló futballcsapatot fognak az olimpiászra küldeni, de az I. O. C. rendelkezése folytán ez nem történhet meg s így több, mint valószínű, hogy ugyanazok a játékosok fognak 1928-ban is játszani, akik a párisi olimpiászra résztvettek. Sacronet, aki Spanyolországba költözött, emiatt haza hívték Uruguayba. Sacrone visszahírásától azon mesék keringtek, hogy a spanyol viszonyokat nem tudta megszokni és önszántából ment haza, de a valóságban úgy áll a dolog, hogy különböző eszközökkel kényzerítettek, hogy hazájába visszatérjen, minthogy saútság van rá. Bár mint amatőr, Spanyolországban szép fizetést húzott, az ő szempontjából is előnyösebb, hogy az uruguayi tizenegyesben vesz részt. Ezenkívül arról is tudnak itt, hogy az uruguayi csapat európai túrát tervez 1927-re. Az azonban lehetetlen, hogy egy olyan csapat tagja, amelyek a privát életben tisztviselők, zongorahangolók stb. nem lehetnek távol hazulról 4—5 hónapon keresztül minden kártérítés nélkül. Bár, mit Párisban történt, most is hirdethetik, hogy csapatuk tisztá amatőrökből áll, mégis bajos dolog ellenőrizni, hogy ki a profi és ki az amatőr.

Franciacs

(Páris, okt.)

Alig jött létre amely az európai deséit volna hivatalumok lépnek fel, okot. A francia angol és német ituk Angliának a sé: is. Anglia ráság a belépé ra. nem minden agy. hogy amnyibi tömőrl, Amerike

Bankjegyek

szépségben. Bar. az ideá igen jó. ban a pézshány ralm és így as. trófa feyozeti, teli cikks Orosz. biztos ebben a. az érdekeltek ké. kluzióra jutottak. bankjegyhüboesé. beindítant. Az é. emleziót: jav. sol. november elsejéi. iam bank szomb. ságu bankjegyek. a cservonetz árf. mennyiség limit. litották le, azonb. konskampany let. jegyeket kivonják.

A franci

csak aranyat. Az ezüstpici ársk.

Seegras, Zsak, sz

nagy választék

Boskovic

Strada

Még n

árura leszáll

árus VOIT

KÖZGAZDASÁG

Komoly nehézségek merültek fel a francia-német-belga acélkartell körül

Franciaország ellenszi az angol nehézipar bevonását. A német vasgyárak ki akarnak lépni a kartellből

(Páris, okt. 12. Az Uj Kelet tudósítójától)
 Alig jött létre a német-francia-belga acélkartell, amely az európai kontinens gazdasági együttműködését volna hivatva szolgálni, máris olyan momentumok lépnek fel, amelyek aggodalomra adnak okot. A francia lapok londoni jelenléte szerint az angol és német iparosok tárgyalásai során szóváltások Angliának a nehézipari kartellbe való belépését is. Anglia részéről elvben megvan a hajlandóság a belépésre. A francia sajtó ezeket a híreket nem minden aggodalom nélkül fogadja. Azt írják, hogy amennyiben egész Európa ipara kartellbe tömörül, Amerika kénytelen lesz végül is trösztbe

egyesülni, amely tröszt az egész termelést és a világ összes piacait uralná. Ennek a trösztnek költségeit pedig kénytelenül a feldolgozó ipar és a fogyasztó lesz kénytelen megfizetni.

De a francia sajtónak másirányú aggodalmai is vannak. A közgazdasági tekintélyű „Information“ berlini értesülés alapján azt írja, hogy a német birodalmi kormány megállapodott a vasiparral, amely szintén tagja a német-francia-belga acélkartellnek, hogy kilépnek a kartellből, ha Franciaország nem hajlandó végleges kereskedelmi szerződést kötni Németországgal. A hír francia gazdasági körökben nagy megátkozással fogadták.

¶ **Négyezer vagon gabona vár exportra a különböző államokból.** Bukarestből jelentik: A vasúti vezérigazgatóság forgalmi osztályának adatai szerint október 10-én az ország különböző államokból 413 vagon baba, 2815 vagon rozs, 555 vagon zab és 151 vagon kukorica vár szállására. Ez a mennyiség, amelyhez még közel száz vagon más termény is járul, nagyjából a galáci, brailai és konszanciai kikötőkön át külföldre van irányítva.

¶ **Bankjegyinfláció fenyeget Oroszországban.** Berlinből jelentik: Oroszországban az idén igen jó gabonatermés volt, amely azonban a pénzhiány miatt nem tud a piacra kerülni és így az orosz külkereskedelmet katasztrofális fenyegeti, minthogy a baba legfőbb kivitel cikkje Oroszországnak. A kereskedelmi képviselők ebben a kérdésben értekezletet tartottak az érdekeltek képviselőivel, akik arra a konklúzióra jutottak, hogy csak egy nagyobb bankjegykibocsátással lehet a gabonakampányt beindítani. Az értekezlet 300 millió rubel kibocsátását javasolta a kormány, amely 1927. november elsejéig kerülne forgalomba. Az állami bank azonban ellenzte egy ilyen nagyszámú bankjegykibocsátást, amely veszélyeztetné a csereváltás árfolyamát és így az új bankjegymennyiség limitjét 50 millió csereváltásra szabták le, azonbanval kimondták, hogy a gabonakampány lebonyolítása után az új bankjegyeket kivonják a forgalomból.

¶ **A francia és a német jegybankok csak aranyat vásárolnak.** Párisból jelentik: Az esztendői árk szűkösége ingadozása miatt a

Barque de France elhatározta, hogy a mai naptól kezdve csak az aranypénzeket fogja visszavásárolni. Ugyanez a tendencia nyilvánul meg a német birodalmi banknál is, amely a Bank of England-tól a napokban 1654 ezer font értékű aranyrudat vásárolt meg.

¶ **Egy egész koronával drágult meg a cseh cukor kútya.** Prágából jelentik: A cseh nyerscukorgyárak és a cukorfinomítók közös bizottsága elhatározta, hogy a belföldi cukorszükségletnek október és november havára az eredeti kontingens 15 százalékát szabadítja fel és az árat métermázsánként 502 koronában állapította meg normális kristály alapon, az új ár. Az árkülönbözeti táblázat, a többi finomított cukorneműk részére változatlan maradt. Az 502 koronás új árban befoglaltatik az október 1-én életbe lépett felmért cukoradó, amely 100 kg-kint 60 K-t tesz ki. Az új ár tehát 62 koronás áremelkedést jelent, amely összességben a termelőnek mindössze csak 2 korona jut. A termelők áremelése és a cukoradó hozzájárulása következtében maximálisan 1 koronával fog emelkedni a cukor kicsinybeni eladási ára, de lehetséges, hogy az emelkedés pár fillérrel kevesebb lesz. A számítások értelmében a cukor kútya kicsinyben 6 korona körüli árat fog elérni.

¶ **A német birodalmi vasutak óriási deficitje.** Berlinből jelentik: A német birodalmi közlekedésügyi miniszter most vette kezébe a német birodalmi vasutak forgalmáról szóló jelentést. A jelentésből, amely az 1926. év második évnegyedének eredményét öleli fel, kiderült, hogy ápriltól januáig a vasutak bevétele 1,085 957,000 márkára rugott, míg a kiadások 1,109 793,000 márkára rugtak, így a körülből 24 millió márkára rug a deficit. Az 1926. év első felének jövedelme 2,004 979 000 márkára volt, szemben a kiadásokkal, amelyek 2,101 682 000 márkára rugtak. Ez tehát jelent a vasutak ezévi 101 millió márkányi

deficitjét. Ezekben a számokban is világosan tűrőzódik le Németország súlyos gazdasági helyzete.

¶ **Kedvező mederben haladnak a cseh-magyar kereskedelmi szerződés tárgyalásai.** Egy i teni sajtótájékoztató a hírt közölte, hogy a cseh-magyar kereskedelmi szerződés tárgyalásait a rövidesen esedékesse váló magyar-francia kereskedelmi tárgyalások miatt egy hónapra megszakítják. Az Uj Kelet prágai tudósítója úgy a cseh delegátusok vezetőiől, mint dr. Nickl Alfréd-től, a magyar bizottság vezetőjétől arról értesült, hogy ez a hír egyáltalában nem felel meg a valóságnak és a tárgyalások most is kedvező mederben haladnak.

¶ **Válságban az angol cukoripar.** Londonból jelentik: A háború előtt Angliának alig volt cukoripara. Cukorszükségletét Anglia és Irland javarészen osztrák és magyar gyárakból fedezte, a békekötés óta azonban Anglia erősen hozzáállott cukoriparának felújításához, nehogy háború esetén megismétlődjön az a cukorhiány, amely a világháborúban annyi bajt okozott a szigetország kormánynak. Az angol kormány az új cukoriparnak messzemenő kedvezményeket ad és erre támaszkodva néhány norvauországi cukorgyáros Angliában és Irlandban belga pénzben cukorgyárakat rendezett be. A gyárak azonban nem kezdhették meg működésüket, mert nem akadtak munkások, akik dolgoztak volna a répa-földeken. Angliában ma másfélmillió munkanélküli él, de a nehéz répa-termő munkát senki vállalni nem akarja. Az angol cukoripar emiatt most válságban van. Tavaszra azonban külföldről hívnak be munkásokat úgy, hogy remélhetőleg a jövő évben a válság már megszűnik.

¶ **Ali ajavulása Olaszországban is megindította a fizetésiépítések javináját.** Rómából jelentik: Volpi pénzügyminiszter részletesen beszámolt Mussolini miniszterelnöknek a pénzügyi kérdésekről és hangsúlyozza, hogy a lírában a legutóbbi napokban beállt javulás a líra helyzetének természetes következménye és nem áll összefüggésben intervenciós vásárlásokkal. A pénzügyminiszter szerint az olasz nemzeti bank beszüntette a külföldi piacokon a líra vásárlást és így a líra árfolyamának javulását a külföldi véleményes vásárlások idézik elő. A líra hirtelen javulása egyébként tömegesen újabb áldozatokat követel Olaszországban. A turini Tossali-bankház főnöke a utórtökön elütött. A bankcég néhány nappal ezelőtt kétfélmillió líras passzívával fizetésiépítéssel jelentett és harminchat hitelezőjének hetvenszázalékos egyezséget ajánlott, a törvényszék azonban ennek ellenére elrendelte a csődöt. Egyik másik tőzsdébizományost hitelezési csalás miatt letartóztatták. A szeptemberi likvidáció a milauói tőzsdén még mindig nincs lebonyolítva és erősen nagy cégek napról-napra újabb fizetésiépítésképtelenségeket jelentenek.

¶ **Kína közgazdasági problémái.** Nagyon érdekes közgazdasági jelentőségű eseményről értesítik a londoni lapokat Kínából. A kínai országos kereskedelmi kamara karöltve a kínai bankok szövetségével, tiltakozó jegyzéket terjesztettek a kormány elé, amelyben követel-

Tőzsde

A piac továbbra is laanya. Erős kínálattal szemben a kereslet minimális. Az árfolyamok a következők:

Devizák	Valutapiac 1926 Október 12 (Rador)								
	Kolozsvár	Zürich		Páris	Bukarest	Budapest	Bécs	Prága	New-york
		nyitás	zárlat						
Zürich	3580-3610	—	—	673	3530	13796	13695	653 ³ / ₈	1932 ¹ / ₂
Newyork ..	184-185	517 ⁵ / ₈	517 ⁵ / ₈	3482	185	714	70860	3385	—
London	900-905	2511	2511 ²⁰	169	900	3464 ¹ / ₄	3438 ¹ / ₄	16420	485 ¹ / ₂
Páris	538-542	1490	1487 ¹ / ₂	—	538	2050	2037	97 ¹ / ₄	287 ¹ / ₂
Milano	755-770	2130	2095	189 ¹ / ₂	755	2890	2858	135 ³ / ₄	412
Prága	550-552	1532 ¹ / ₂	1532 ¹ / ₂	—	549	2114 ¹ / ₂	2099	—	296 ¹ / ₄
Budapest ..	—	7250	7250	—	2500	—	6927	474 ¹ / ₂	—
Belgrád	—	915	915	—	340	126 ¹ / ₂	1252	5985	177
Bukarest ..	—	275	270	1830	—	332	378	1810	53
Varso	—	58	58	—	—	7940	7860	375	—
Bécs	2610-2620	7305	7305	—	2620	10072	—	47785	—
Berlin	—	123 ¹ / ₄	12320	—	4420	16997	16866	80865	—

Száz lel árfolyama: Zürich 275, Páris 1830, Budapest 3820, Bécs 37800, Prága 1810.

Még mindig tart

áruraktárunk mélyen leszállított áron való

árusítása!

VOITH & Co

Cluj

Seegras, Gradli, Ponyva, Zsak, szalmazsak, Afrik
 nagy választékban és olcsó ár mellett
Boskovics József — Cluj
 Strada Reg. Maria No 15.

Még mindig tart
 áruraktárunk mélyen leszállított áron való
 árusítása!
VOITH & Co
 Cluj

elyei.
 Kelettel kö-
 ttséget vál-
 it teljes-ér-
 gy a náluk
 léka — fü-
 z Uj Kelet
 beváltó he-
 lvtva kö-
 elyek
 kötttáru
 bb bevásár-
 u, harisnya,
 tianu (Deák-
 e, szalagkü-
 vat és rövid-
 nemű, mosó-
 ok.
 a legkülön-
 erezhető be.
 Cipő
 alent mellett,
 több árban
 választék.
 ön öt száza-
 zer, festék
 cikkek nagy
 ka, delygü-
 érpalota.
 , festékárak
 zal szemben.
 s üzlet Piata
 lési anyag
 (Rákóczi-ut)
 felszerelés,
 zhetők.
 ok és szere-
 denkori napi
 Irógép
 speciális ja-
 kai cikkek
 zékkel szem-
 * * * * *
 zül
 ósítójától)
 ják azt a
 lez szab-
 piai Bizot-
 ében, kellő
 az I. O. C.
 olimpiáson,
 idővezettség
 játéknaké.
 készleteket
 nis azt ter-
 ből álló fat-
 leni, de az
 téphet meg
 anazok a já-
 kik a párisi
 Spanyol-
 Ungaryba.
 ingtek, hogy
 megzokni és
 n úgy áll a
 yezzeriteltük,
 saútság van
 szép fizetést
 b, hogy az
 nkival arról
 európai tu-
 en, hogy egy
 letben tiszt-
 etnek távol
 et kártérítés
 et is hirdet-
 áll, mégis
 fi és ki az
 P. R.

A boss

Az az államférfi polgárban nem mint szelid fejőste is bosszút állott. A lése, — mint arról beszámoltunk, — a vasuti közlekedés az ezeidig zsúfolt néptelenedtek.

Szomorú elégtételt a közönség számára minden alkalommal győztek gazdákhoz hozzá. Richardo gazdaság még egy államférfi csak úgy és akkor várnai a közönségtől tővé teszi ezt a te

Az anyagi térdraí adótvörvény oikkek árfelemelése hanem ép ellenkezőleg fogyasztó, tehát az állam pe az állami jövedelmek kell vetniük a pe olyan gazdasági amely a megélhetési racionalitása, az áru

Minderre említeni jutott eszébe gondolatok oly szándékosan a gazdag országok pauperizálódását érnie a kormány halad előre az orrombolásában, érni, hogy nem el, hanem elnép. Mert ma már a győztesek tör sődjék vállalatok és örvényében ket teljes egészé

Minden jószág CFR horribilis lehetne hozni a nem még az a fog szünni, amekendő vonatok ügysinek még t leutenek az edd park még nagy netelével, egyet reskedő teljes nek a termelés lehet komoly te vevőképessége államférfi b dásával.

A román apriorisztikus i túlvihető, olyat lyeknek eredő álló teher- és s utazás biztonság kelt árszabása. ből befolyó és a vasutak hely ket. Mindent n gyon jó tudj vátácscs kögaz ex machina"-sz az állam és a

A tarifa te ez a bosszuáll

SZÍNHÁZ MŰVÉSZET

A színházi iroda közleményei.

Paganini. Lehar Ferencnek legújabb operett-száma készült a színház. Leharnek ez a legmagyob és legszebb muzsikájú operettje. A Paganini Bécsben és Budapesten már szenrekerült és ehzfogható sikert még nem ért a világhírű zeneszerző. A próbák nap nap után folynak és már holnap lesz az első főpróba, mely minden bizonnyal a teljes eladás képét fogja mutatni. Az egész színház lázas kedvvel készül a Paganinire, melynek vezetőszerepét Karácsonyi Dejka, Tolnay, Iház, Selmeczy, Izse, Mester Tibor játsszák. Külön érdekessége lesz, hogy zenéleg nehéz magánzámait Adler Nándor hegedűművész fogja játszani.

Heti műsor

Szerda: Mandarin. (Pocor Lili és Janovics fellépésével. Napitérlet 14 sz. B. Sorozat 82) Csütörtök: Paganini (Lehar legújabb operettje. Először. Karácsonyi, Tolnay, Iház fellépésével. A solo-számokat Adler Nándor hegedűművész játssza. Premierbérlet 14. Sorozat 83.) Péntek: Paganini (Napitérlet 15 sz. A. Sorozatszám 84) Szombat d. u. fel 4-ker: Piros bugyellárás. (Az első ifjúsági előadás. Leszállított helyárak. Bevezető előadást tart dr. Pálffy tanár. — Szentgyörgyi és Tolnay Andor fellépésével. Sorozatszám 85) Szombat 7-ker: Szomorúságának éneke (Bérlet-szűnet. Rendes helyárak. Sorozat 86) Szombat 9-ker: Paganini (Napitérlet 15 B. Sorozatszám 87.) Vasárnap fél 3-ker: Csizmadia mint kísértet (Szentgyörgyi István fellépésével. Leszállított helyárak. Sorozat 88.) Vasárnap 6-ker: Dolly (Neményi Lili, Iház és Leővey fellépésével. Leszállított helyárak. Sorozat 89.) Vasárnap háromnegyed 9-ker: Paganini (Bérlet-szűnet. Sorozat 90) Hétfő: Paganini (Bérlet-szűnet. Sorozat 91)

APRÓHIRDETÉSEK

Magyarországi hirdetés egy sor 4 lej, vasnapi hirdetés 8 lej. Legkisebb apróhirdetés 40 lej. Állat-kereskedésnek 80% kedvezmény. Apróhirdetéseket öltözésre fizetendő. Eljegyzési hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej

Kereskedelmi utazók

Berkovicsné שרה בשרק vendéglője, Oradea-Mare. Str. Nicolai Jerga (Zsófia-utca) No 19. Ismert elsőrendű konyha és mérsékelt árak.

Egy jó családból való lány elmenni vidékre jobb zsidó családnak 2 gyermek mellé, magyar, román és német nyelvet bírja. Ajánlatokat „Ott-hon” jellegre a kiadóra kér. 1905

Princz-féle olajprés teljesen jókarban, eladó. Kahan, Catan, vasutalomás, Dej. 1897

Erdély és Bánát textil kereskedőinél évek óta jól bevezetett

utazó

agilis, jémegejelenésű fiatal ember, fölmondatlan állást változtatna. Szíves megkereséseket „Meghízható” jelegre a kiadóhivatalba.

Eladó gyertyagyártáshoz való két darab dob és olvasztó kályha. Reich Sanyu Dohány-u. 10.

Eladó vagy bérebeadó Kolozsvár belterületén tüzifa, épületfa telep engedélyvel, nagy telek, szilárd építmény, jel, gézgéppel. Faanyagár, Zsák-utca 20. 1865

Hajhullás és hajzörpa ellen legjobb szer az „Egger-Petrol” Kapható minden gyógyszerárban és drogueriában.

Съобщение: Държавен университет в София, 1926 г. Октомври 13

Szoba-konyhás lakást keresek a belvárosban. Cim a Fratemitas nyomdánál, Str. Baron L. Pop 10.

Lakótársnő keresetlik zsidó családnál különb-járaru batorozott szobába a Főter közelébe. Cim a kiadóba.

Pályázati hirdetés

A targumure i statusquo hitközég Talmud-Tóra iskolájánál egy tanító (melamed) alkalmaztatik, aki képes ivri, chimis és rásit tanítani és aki a román, magyar és német nyelvet bírja. Fizetés megegyezze szerint. Omá ymásol-tokkal felszerelt pályázati kérvények f. hó 20 ig intézendők

E'ekes József elnökhöz Str. Cuza Voda 34.

Rayonképviselőt keresünk

prima márkájú bányai liszt eladására. Gabonakereskedelmi Társaság — Timisoara, I. Hunyádi-utca 8.

Parafint, stearint

és mindenféle tempicmi, szafon és karácsonyi gyertyát gyárt és felhívásra miuttszott ajánlattal szolgál

Lengyel Sándor és Flai gyertyagyára, Arad. Interurban telefon 407.

Nickelozó telep orvosi műszerész.

Elvállal fémtárgyak, orvosi műszerek, disztárgyak nickelozását, ollók, borotvák és kések, nyomdai pipi-vágó kések, stanenik és sakter-kések speciális készítését és tükörfényezését. Fried Jenő, Cluj, Piata Unirii No 22.

Átmeneti kabátok

Neumann M.

férfi ruhaárúháza Cluj, Piata Unirii (Főter) 14

lik, hogy szokot a pénzesket, amelyek fölött a kormány rendelkezik, ne helyezzk el külföldi bankoknál. A kínai kormány eddig a parlament rendelkezésére három külföldi bankban helyezte el a kínai pénzesket: A Deutsche Banknál, az Orosz Ázsiai Banknál és az Angol Banknál Hongkongban. Minthogy a Német Bankot a háboru alatt likvidálták és az Orosz Ázsiai Bank beszüntette a fizetéseket, most már csak az Angol Bank marad hátra. A kínai bankárok azonban azzal érvelnek, hogy annak idején rendkívüli események diktálták a kormányt, hogy a pénzesket külföldi bankokban helyezzk el. 1911 ben, amikor kitört a kínai forradalom, az állam pénzeit el kellett helyezni külföldi bankokban, mert attól lehetett tartani, hogy a pénz a felkelők kezébe kerül. Most ugyan három párt küzd élesen egymás ellen Kínában, azonban a bankemberek úgy vélekednek, hogy a kínai pénzesek nagyon jó kezekben vannak a kínai bankokban is, nempedig az angolokéban. Követelik továbbá azt is, hogy a fizetésképtelen Orosz Ázsiai Bank felé ne francia embert rendeljenek ki a likvidáció megejtésére, hanem kínait.

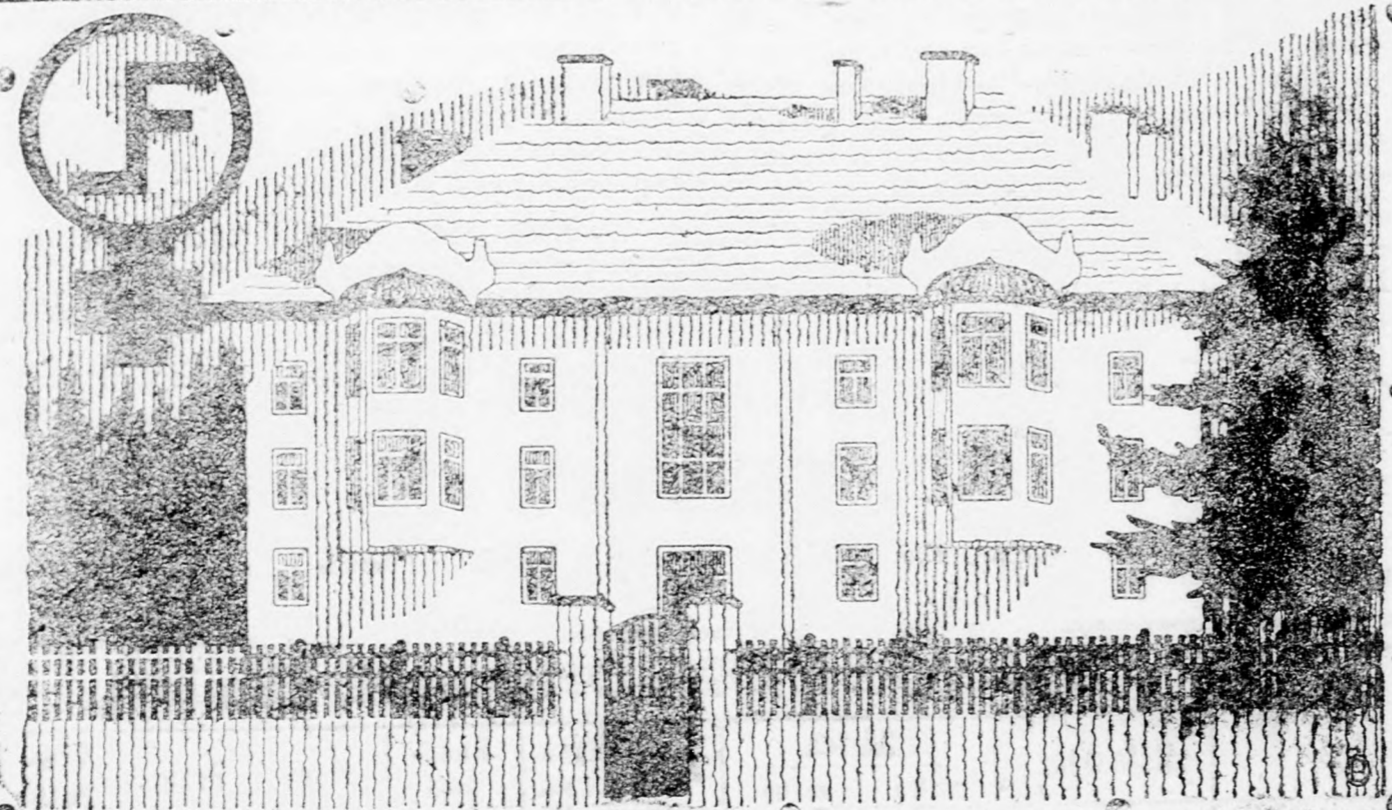
Csomagoló ládák

és mindennemű posta, liktörős ládák jutányosan beszerezhetők az

Optima ládagárban

ECKSTEIN és RÓTH — ORADEA Calea Victoriei (Kolozsvári-utca) 101—103. Telefon 9-99.

Hirdessen az Uj Keletben

Dr. Leonhardt és dr. Flechtenmacher szanatóriuma

Brasov (Brassó) Kut-utca 42 e). Telefonszám 2-50.

Ujnan épült modern gyógyintézet, melyben elsősorban sebészeti-nőgyógyászati és szülészeti betegek fogadtatnak, de ragályos és elmebetegek kivételével mindennemű más beteg is. A szanatórium a főpályaudvartól néhány perc alatt elérhető. Modern sebészeti felszerelés külön aszeptikus és szeptikus műtőszerekkel. Röntgenintézet (átvilágítás, fénykepezés, kezelés). Modern villanykezelés a legújabb gépekkel (Diathermia, Kvarc- és Soluxlámpa, villanymassze, Galvanisatio, Faradisatio, villanyhőfürdő, endoskópia, stb.). Lift. Elsőrendű ellátás. Három betegosztály. Szegényeknek kedvezményes árak. A betegek az állomástól és a városból a szanatóriumba való szállítását az intézet vállalja. Vezető orvosok és tulajdonosok: Dr. Leonhardt János, a segesvári kórház volt igazgató sebész főorvosa. Ifj. dr. Flechtenmacher Károly, volt klinikai tanársegéd és volt brassói sebészeti szanatóriumának vezetője.